

lekalj o pomenu slov. soc. organizacije v Ameriki.

O pomenu slovenske soc. organizacije v Ameriki bi se dalo napisati cele izdaje Proletarca. Ker je to uprašanje zelo odprto, nimamo, je dovolj, če se od bližnjem nekoliko pobavimo z njim in podamo najbolj vidljive strani česa res pomembne.

Prvi pomen v soc. gibanju med Slovenci v Ameriki je brezdvomno, da smo del naroda, ki čuti rugini narod v veliki ameriški publiki po potrebi združenja — nove Amerike — novega sveta, ki hrepeni po znanju socijalističnega nauka.

Če pred nami so sicer prišli v Ameriko Slovenci, o katerih bodo zgodovina ameriške republike bo vedela povedati družega, to to, da so tiral svoje rojake lučevno sužnost rimskega jarma sužnost telesnega robstva.

Da so bili posredovalci rimske in privatnega kapitala.

Prišli so pa pozneje tudi drugi Slovenci in ni se še dobro začela živjati socijalistična misel med eriškim (tuzemskim) narodom, se je že osnoval prvi slov. soc. b v Chicagu leta 1901.

Ko se je pozneje osnovalo po njih krajih več klubov, se je ovala centrala nazivana "Jul. soc. zveza", kateri namen je organizirati Slovence v skupnih vzgajati v socijalističnem m potom svojega glasila, "Proletar" ter ščititi sodruge moral in gmotno pred domačim in im sovražnikom.

Brezdvomno zadene socijalističnega na domačega sovražnika preje, ker nam je vedno najbližji, ker je bil znani rojen; mo- je naš vasi, trgu ali mestu. bi narod ima svoje narodne iziščevalce, (ki se navadno pov- vijajo za njega voditelje) in o bo logično, da bo imel ko- no tudi vsak narod svoje soci- sistke, ki bodo šli po nauku so- zima — v malem direktno — ti izkoriščevalcem, v velikem proti zistemu, ki dovoljuje iz- iščanje — v boj.

Je boje ima za seboj tudi že venska soc. organizacija v A- riki. Pogledati je treba le mal- nazaj, v čase, ko je "pilhars- " imelo svojo veljavo v jav- ni življenju med Slovenci v A- riki, kateremu krepak udarec dalo še socijalistično glasi- l, katero ožigosalo prostitutra- dobičkalovce in narodne izko- eevalce.

eh bojov bo — kakor kaže — alje več, čim več domačih na- stnikov bo rodila ta ideja. So- listik je namreč nauk, ki je v nem nasprotstvu z naukom ali njem izkoriščanja — in zato stimo vedno na sovražnike, ki kulirajo na izkoriščanje in sle stva.

emu velikemu delu, temu boju zamore biti kos le dobra in ta soc. organizacija s svojim silom.

sebnih (individualni) nasprot- socijalizma (to so ljudje, ki o) živeti leno na kontu ljud- o) nečeti priznati nikake orga- eije, ker vedo, da se jih v or- izaciji lahko nadzira. Zato raje avojo pest krošnjar in se ra- zvojljajo, da so svobodomisle-

obodomiselnost pa je absur- stvar, če človek pravzaprav e, zakaj je svobodomiseln — a, če ve, da mora biti svobo- iseln zato, da le s svobodno išča svojega bližnjega.

to pa takim tičem navadno ta organizacija smrdi, kjer ka- la bi bila le-ta ovira njihovim nam za izkoriščevanje. Tudi m slučajju je proti takim so- nikom najuspešnejše orožje

ur ne more doseči organizaci- o doseže v javnosti organiza- najhujše orožje "Proletarec". e pa treba, da je sleherni so- naročnik na "Proletarca".

ČITAJTE! Na 3. strani: Kako se pošilja denar v stari kraj po pošti.

Organizacija sicer plačuje na cen- tralo 5c. od vsacega člana na me- sec, ktera svota se pa navadno porabi vedno za agitatorične name- ne v slučajih volitev, nabavo pra- vil in drugih tiskovin. Ti dohodki komaj pokrivajo tekoče stroške, ktere ima gl. tajnik in se, od teh nemore dajati nobena podpora li- stu. Na vsak način pa mora ime- ti Proletarec za seboj stranko, to je ljudi, ki zastopajo socijalistič- ne nauke in stranka mora imeti tak list. Oboje je torej nerazdru- žljivo.

Nam ni pričakovati, da bodo napr. "A. S.", "G. N." ali "Am. Slov. Narod" nastopili za socija- lizem, ker ti so direktno, ali pa indirektno nasprotniki socijalisti- nih idej.

Vsakdanja skušnja nas uči in praksa potrjuje, da živimo v ča- sih, ko nam je treba gledati z od- prtimi očmi, in da ni božja volja, to če poseduje naš kruh kdo dru- gi, mesto nas.

Zavest je prvi korak k inteli- genci — in inteligencija je ključ k splošnim zahtevam, za ktere se bojujemo.

Slovenska soc. organizacija v Ameriki ima veliko nalogo, ktero izvesti morajo slovenski amer. delavei v sporazumu skupne stran- ke, kajti političnih bojov se ude- ležujemo skupno —; posebne boje pa ima bojevati organizacija sama v lastnem narodu napram vsem tistim, ki so proti pravici, ktero zastopajo naša soc. načela. Ker živimo skupaj, v eni republi- liki, je naš boj proti slovenskim izkoriščevalcem zajedno tudi boj vseh ostalih sodrugov po Ameri- ki napram njim in obratno so na- ši sovražniki vsi tisti, ki naspro- tujejo delu naših ostalih sodrug- ov. Naša zmaga je njih zmaga in njihova zmaga pomeni tudi za nas zmago v soc. boju za osvobo- jenje vsega človeštva.

Boj, za gospodarsko osvoboje- nje človečanstva pa pomeni pra- vičnost, kateri mesto gre pred ve- soljstvom —č.

"PROSPERITETA!"

Clarence Barker, 29letni knji- govodja, si je na svojem domu, 39 Laffin St., (Chicago) v noči od zadnje nedelje na pondeljak pre- rezal prsa z namenom, da se u- smrti. Odpeljali so ga v bolniš- nico, a zdravniki imajo nad njim malo upanja. Vzrok nameravane- ga samoumora: dolgotrajna brez- poselnost, brezuspešno iskanje de- la in pritiskanje bede.

"Narodna tiskarna", v kateri se tiska "Proletarec", je minoli četrtek tiskala lepake v slovenskem jeziku s sledečo vsebino:

Delavei, odpuščeni dopoldne, bodo izplačani popoldne ob 4. uri. Delavei, odpuščeni popol- dne, bodo izplačani jutri ob 11. uri dopoldne.

A. Buehler, supt.

Lepaki so bili namenjeni za ne- ko tvornico, v kateri gotovo dela- jo tudi Slovenci.

Po čikaških ulicah, zlasti pa krog tvornice ali vposelskih agen- tur, se še vedno potika na tisoče delaveev, kateri bi se raje danes kot jutri prodali za vsako mezdo.

Naduti "Glas Naroda" bo pa še pisal, da sedaj — hvala bogu — ko je debeli Taft izvoljen, imamo dobre čase in dela dovolj. Kdor neče delati, je pa lenih! Seveda, tisti, ki prejema čestitke od cesar- ja in žegne od papeža, ima že do- bre čase, a brezposelni reveži pa ne.

NAROČNIKOM.

Kadar se preselite, je potrebno, da naznanite poleg novega naslova tudi st ar naslov.

Od blizo in daleč

— V Italiji je močan potres porušil četoča mesta, trge in vasi; na tisoče ljudi je našlo smrt pod razvalinami mest, trgov in vasi. Tajna naravna sila je povzročila zopet tako katastrofo, da človeka zaboli srce, ko čita brzojavna poročila o nji. Proti ti- silu je človek brezmočen, je nič. Našpesnik Askere opeva krasno to silo in slika njeno demonsko silo v pesni "Jaz", zaeno pa pove, da človek je nič.

Tako kot poje naš Askere, mi- slijo tudi vsi drugi razsodni in pametni ljudje o vseh naravnih prikaznih, ki ne izrabljajo svoje izobrazbe v to, da bi varali druge nevedne ljudi iz njih nevednosti črpal za sebe mastne dohodke.

Ko je blijuval ognjenik Pelee, so duhovniki takoj izmislili laž, da je bila šiba božja, ker so oto- čani na veliki petek križali pre- šča. Laž je bila prozorna, pri ne- vednih ljudih je pa le vlekla.

Komaj se je zemlja stresla v Siciliji in Kalabriji in se podrla mesta, vasi, cerkve in samostani, in popadali svetniki in maliki raz- oltarje in žrtvenike, že so duhov- niki zaupili, čudež se je zgodil, nek malik je ostal nepoškodovan.

Človek bi se vsprlo takega ci- nizma, vsprlo takega odprtega norčevanja iz zdrave človeške pa- meti in nesreče, ktera je zadela na tisoče ljudi nakrat, jezil, če bi kaj pomagalo.

Jeza nam ne pomaga. Pomagati ram zamore, ako prižgemu ljud- stvu luč spoznanja in prosvete.

"Ljubi oče v nebesih" je bil slabe volje prav o božicu, ko so ga ljudje najbolj molili, se naj- bolj kesali svojih grehov in mu prinašali največ darov. Ako bi se "ljubi oče" razsrdil nad never- nimi Japonci in Kitajci, bi že nič ne rekli. Tako je pa udaril svoje izvoljeno ljudstvo, Italijane, iz katerih je izšlo največ papežev, njegovih namestnikov, udaril je ljudstvo, ki ga najbolj časti in moli. V "sveti jezi" je pobil ško- fe, kanonike, župnike, kaplane menihe in nune, podrl je svetišča, v katerih so vsaki dan delili telo njegovega sina odrešenika v po- dobi kruha in vina pobožnim ver- nikom.

Z druge strani so pa zopet žrtve ljudje te katastrofe, ki so živeli v bedi, revščini in stiski. Prebivalci južne Italije so znani po širnem svetu, kot najsiromašnejši in po- božnejši. Še ni dolgo, ko je ves kulturni svet zaznal kakšne muke trpe moški, ženske in otroci v sicilijanskih žveplnih rudnikih za nizke plače.

Življenje teh ljudi je tako ža- lostno in bedno, da bi bil bog, če bi sploh kateri ekzistiral, prava po- šast, ako bi mirno gledal trple- nje in muke tega ljudstva. Uni- čenje teh izkoriščanih ljudi po- tom potresa, pa nam prikazuje te- ga boga tako grozovitega, da si vsi grozoviteži v človeški koži pre- tekke in sedanje dobe v primeri z njim še pravi milosrdneži.

Mi nimamo "ljubega očeta v nebesih" in nimamo "božje pre- vidnosti." Ako bi to ne bila gola in čista resnica, potem bi se ne dogajale take katastrofe kot v Italiji, ka ktere ni najti nobene- ga opravičenega vzroka. Ako bi kdo prebival nad oblaki, tedaj bi mu žalosti počilo srce, ker bi ne mogli gledati takega gorja svojih otrok.

Radi tega je treba, da vztraja- mo složno v borbi za boljše bo- dočnost. Vsak je sam sebi bog in bog smo vsi skupaj, ako drug drugemu pomagamo, v kolikor nam dopuščajo omejene človeške zmožnosti.

— V notranjem Algiru, približ- no dvesto kilometrov od Maroka, tako je na kratko poročal brzo- jav, so puntarski legionarji usta- vilili vlak. Puntarji so prisilili vla-

kovodjo, da jih je peljal do goto- vega mesta kjer so ostavili vlak in odkorakali v notranje kraje.

Takozvana francoska legija i- nozemcev je najškandaloznejša vojaška naprava, ki ekzistira v evropskih državah. Ustanovili so jo po julijski revoluciji iz voja- ških begunov, klavitezev in hu- dodelev. Takrat je bila potreba podjarmiti sedanjo kolonijo Al- gir. Pri podjarmljenju Kabilov ni mogel nihče služiti boljše kot iz- meček evropskih narodov. Le- gija inozemcev, ki je obstajala iz dveh polkov, se je vdeležila tudi vseh evropskih vojn. Po podjar- mljenju Tunisa (1882) so legijo inozemcev pomnožili izdatno. Na- čelo francoskega vojnega minist- rstva je, da se legionarje tam izrablja, kjer je najbolj nevarno: Za mrlišne kraje na Madagaska- rju in v Tongkinu so inozemci do- bri; v Algiru so pa v predstražnih postojankah v Sahari in ob me- ji Maroka.

Tako Francozi ne občutijo di- rektno grozot kolonialne politike, saj tuje nosijo za nje svoje kože na prodaj. Treba je, da povemo, da so danes legionarji sami revni delavei, ktere so častniki prego- vorili z lažnjivimi obljubami, da so vstopili v legijo inozemcev. Ko maj so ti siromaki dali nepremiš- ljeno svojo besedo, že so se zave- zali, da bodo od 3 do 5 let oprav- ljali najbolj kruto vojaško služ- bo. V ti vojaški službi čakajo te nesrečne smrtno nevarnost, iz- koriščanje njih zdravja do skraj- nosti, stroga disciplina in trpinče- nje.

Ker se panti v zadnjem času v legiji inozemcev množe, je jas- no, da se je tudi med temi nesre- čni prišel siriti duh proti napra- vi, ki smrtoti Francijo in svobo- dno misel republike.

— Ko se je Castro, bivši pred- sednik Venezuele izkreal v Evro- pi, so poročali časniki, da je svoje ogromno premoženje naložil na varnih bankah. To sedaj Castro potrjuje. Sploh bi bil čudež ako bi se ne bil Castro od svojih ko- legov iz južnoameriških ropar- skih republik, ki so bili tudi pri- siljeni iskati gostoljubnost v An- gliji, nič naučil.

Castro se od svojih kolegov le v tem loči, da ni čakal, da bi ga spodili, ampak je kot zvit lisjak odšel prostovoljno, s sabo je pa odnesel plen v varno zavetje.

— Brezbožni Franciji je papež zopet podaril novo svetnico — Jeanne d'Arc, devico orleansko. Seve je to navaden kupčijski trik.

V Franciji se zdaj edino zvelič- avni cerkvi slabo godi, za to je pa bila krvava potreba, da se po- množi kolonija svetnikov, da se iz- malačnih vernikov iz nova izpreša denar. Ali papež je s proglaše- njem Jeanne d'Arc za svetnico prišel v hudo zadrego. Duhovsko sodišče pod predsedništvom škofa je svojedobno obsodilo devico or- leansko kot čarovnico na grma- de in je sežgalo istotako kot Giordana Bruna in Jana Husa.

Ali vatikansko čiščišče, madež se ni bilo nikdar v zadregi, če se je šlo za to, da čiščenje madežev nosi denar. Pred tem čiščiščem za madeže so izpričale tri nune, ki so se v goreči molitvi priporočale na grmadi sežgani čarovnici, da se je vsled te goreče priporočbe izvršil nad njimi čudež, ozdravile so vse tri od neozdravljivih bo- lezni.

Ako pojde tako naprej, bomo doživeli, da proglase Husa in Bru- na v Rimu svetnikoma, in da ne pojde nikdo več študirat zdravi- lstva, ker se tam uče ljudje le brez božtva.

— Včasih res satan po svetu hodi in lovi duše, kar lahko spriča župnik metodistovske cerkve na 139. ulici v New Yorku. Blagi župnik je izumel nekaj novega, kar bi zopet napolnilo cerkveno blagajno. Priredil je kinematogra-

fično predstavo s 25 centi vstopni- ce za odrasle in 15 centi za otro- ke.

Pobožno, zatopljeni v premiš- ljevanje so sedeli verniki v temi, zadaj za njimi župnik in učitelj, za njima pa mož z aparatom. Na- krat se je prikazal napis "Požar v Rimu". Kaj ne pobožna in mu- čeniška tema, tako sta mislila žu- pnik in učitelj.

A, glej ga zlomka, tvorilčar se ni brigal za tako vzvišen misel. Še zmenil se ni za goreče hise kri- stjanov, pa tudi ne za požar. Tem- bolj se je pa brigal za mladi Rim- ljanke, ki nakrat v prozorni oble- ki iz hiš hite na razsvitljene ulice in se zbirajo v slikovitih skupi- nah.

Hej, kako so verniki odpirali svoje oči.

Župnik hiti k možu, ki je pri aparatu in mu zapove, naj spre- meni podobo. Mož ga vboga in prikaže se napis: "Napad ropar-jev na stare device."

Zdaj je bilo župniku pa preveč. Zaukazal je prižgati luči in opom- niti je vrnike, naj se razidejo mirno.

Sunil je v sršenovo gnezdo. Ver- niki so zahtevali denar nazaj ali pa nadaljevanje predstave. Žu- pnik je na to obljubil, da bo priho- dno predstavo priredil zastojni. Ali ta obljuba ni pomagala, godr- nanje je postajalo močnejše in mo- čnejše. Slednjič je učitelj telefo- niral poklical policijo na pomoč. Dva policaja sta s količi spodila vernike na ulico, na ulici se je pa hudobni svet smejal na glas.

— V San Franciscu je sodišče prisodilo Abrahamu Ruefu, prej- šnemu političnemu "bosu" 14 let ječe, ker je podkupil nekega mest- nega svetnika.

Koliko političnih "bosov" bi bilo treba v naši republiki posla- ti v ječo, da bi se drugi naučili, da je krasti in podkupovati greh? Koliko??

— Dne 29. decembra 1908 so v Chicagi neznane matere izpostavi- le na ulico tri deteta, dva dečka in eno deklico v starosti od 3 do 5 dni. To žalostno dejstvo doka- zuje odločno vso mizerijo današ- nje človeške družbe.

— Iz Roanoke, Va., se poroča, da je v premogoku Lick Branch vsled razstrelbe plinov 40 do 60 premogarjev zasutih v jami. Do sedaj so jih 14 spravili na svitlo, med njimi štiri mrtve.

Brzjav z dne 31. dec. 1908 pa poroča, da se do sedaj spravili na svitlo 12 mrtličev, vsi drugi premo- garji so pa zgubljeni. Zadnja br- zjavka je resnična, ki zaeno do- kazuje, da kapitalisti v prvih dneh nesreče poskušajo vedno z lažnjivimi brzojavnimi poročili varati javnost o dalekosežnosti ne sreče. Ali laž ima kratke noge!

— V Pittsburgu so pred nekaj tedni prišli na sled sleparijam, k- re so izvrševali mestni očetje. Pre- iskava je dognala, da je bilo le šest poštenih mestnih svetovaleev, vsi drugi so pa grabili kot srake. Kdor se je interesiral za kak pred- log, mu je bilo treba le plačati, da je bil sprejet v pitsburškem mestnem svetu.

Vsa zadeva se je vršila enosta- vno po kupčijskih načelih. Zvrše- valni odbor grabljev je presodil, koliko je predlog vreden in mu do- ločil ceno. Vsak "pošten" član ve- čine je imel svojo ceno, s trgo-vskega stališča so bili razdeljeni v razrede, in po teh razredih so do- bivali tudi različno podkupnino.

Reformatorni predlogi so bili najdražji. Grabelji so basali toli- ko časa v vrečo, da se je vreča odvezala, da so kapitalisti uvide- li, da so političarji postali preo- šabni in prepožrešni.

Seve je to "moralno" ogorče- nje v kapitalističnih krogih v Pittsburgu navadna komedija. Je- ze se, ker so bili političarji tako neumni, da so se dali prijeti. A-

ko se povemo, da trobijo sedaj moralno trobento lastniki Veneri- nih svetišč in bančni predsedniki, potem smo povedali vse.

Kdor ima zdrave možgane, nas tudi razume.

NAJNOVEJŠE VESTI.

Delavski protest na dan stoletnice Lincolnovega rojstva. — Dar- row upa, da bo Rudovič oproš- čen. — Južna Italija je pokopa- lišče; 200,000 mrtvih! Na pomoč sirotam! Roosevelt hoče, da se daruje pol milijona iz zvezine blagajne.

Predsednik Roosevelt je 4. t. m. poslal v kongres posebno poslani- co, s katero prosi, da naj kongres dovoli iz zvezine blagajne \$500,- 000 za po potresu prizadete reve- že v južni Italiji.

Odvetnik Clarence S. Darrow se je minolo nedeljo povrnil iz Wa- shingtona, D. C., kjer se je mudil pri zvezinem tajniku Roote-ju v zadevi nameravane deportacije ru- skega revolucionarja Rudoviča. Darrow za trdno upa, da bo zvezi- ni tajnik razveljavil razsodbo ko- misarja Foote-ja, ktera sloni na slabo zverženi evidenci, in tako rešil Rudoviča iz krempljev okr- vavljenih ruskih rabljev.

Centralni odbor organizacije Chicago Federation of Labor je sklenil prirediti 12. februarja 1909, to je na dan stoletnice roj- stva Abrahama Lincolna, velikan- ski protestni šhod proti obsodbi Gompersa in ostalih uradnikov A- merican Federation of Labor. Za- dnjo nedeljo so imeli delegatje vseh čikaških unij tozadevno se- jo. Pri tej priiliki je dejal delegat Quinn: "Sodnik Wright zasluži, da snamem pred njim svoj klo- buk. On je drugi Poncij Pilat. Ka- kor je Pilat s križanjem Krista od- prl pot krščanstvu, tako je sod- nik Wright z obsodbo Gompersa, Mitchella in Morrisona odprl oči ameriškim delavecem, ki se bodo se- daj drugače borili za svoje pravi- ce kot so se doslej."

Strašne so posledice najgroznej- še potresne katastrofe, kar jih po- mni zgodovina, v južni Italiji. Ce- la mesta in pokrajine so spreme- njene v pokopališča — v mrtvaš- nice. Število mrtvih sedaj že ra- čunajo nad 200,000; a jih bo še več. Materijalne škode je nad eno milijardo (1000 milijonov) dolar-jev. Med revnimi prebivalci e prizadetih krajih, kolikor je še o- stalo živih, zdaj razsaja bolezen in glad. Ves civilizirani svet sim- patizira z nesrečno Italijo; od vseh strani se brzojavno odpo- šila denarna pomoč. Posebno se od likuje Amerika; v samem Chicagu so že nabrali in poslali v Italijo nad \$60,000. Italijanski socialisti v Ameriki so izdali klie na pomoč na vse ameriške delavee.

Strašne številke.

"Številke ne lažejo", je že star pregovor. Najstrašnejše so pa ti- ste številke, ktere govore o števi- lu vseh zanikrnosti umrlih ljudi. Veliko življenj se bi lahko rešilo vsako leto, če bi se bolj pazilo na prva znamenja bolezni. Jedino zdravlilo, ki takoj pomaga v ta- kih slučajih, je Trinerjevo, ameri- ško, zdravilno grenko vino. Zna- na resnica je že, da je to naravno vino narejeno iz čistega, starega rdečega vina in pazljivo izbranih zelišč. V boleznih na prebavilj- nih organih in vsled revne krvi, slabosti, in nervoznosti je izborno sredstvo. Uživate ga kakor hitro čutite spremembo v apetitu, na ob- ličju in v telesni moči; uživajte ga vselej, kadar se ne počutite do- bro. V lekarnah, Jos. Triner, 616 — 622 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Socializem je postal sila, s kte- ro se računajo vse obstoječe kapi- talistične države.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslovenska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.

Oplašiti po dogovoru. Pri spremembi bivalitve je poleg novega naznani tudi STARI naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by

South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

JOHN GRILEC, President;

JOHN PETRIĆ, Secretary;

ANTON PREŠERN, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries \$2 a year, \$1 for half year.

ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Uboga Italija!

Malo stoletij kasneje, ko se je rodil človekoljub Krist, so pričeli izkoriščati ljudstvo, ki živi v Italiji, ljudje, ki pravijo, da so osebni prijatelji boga. Odkar pomimo zgodovino človeškega rodu, vemo, da niso prinašali ljudstvu v Italiji bode duhovniki, ki so priporočali tam živečim narodom trojinega boga ali pa bode bogov. Od pamtveka sem, so bile naravne katastrofe v južni Italiji, v osrednjem ognjenikov na dnevnem redu. Pompeji, razdijano mesto, vpepljeno, govori za nas, da pišemo resnico. Isto resnico ponavljajo vsi potresi, ki so je vršili od razrušitve Pompeja do danes.

Uprav sedanja nesreča, ki je zadela ljudstvo, ki biva v južni Italiji, na Siciliji in bližnjih otokih, nas spominja, da živimo še v isti dobi, v kateri narava bije ljuti boj s človeštvom. Take katastrofe so se pojavljale v vsi svoji veličastveni sili, ko je bil naš planet-zemlja še v razvoju.

Seve je človek napram naravni sili prazen nič. Vseeno bi bilo pa število žrtev mnogo manjše, ako bi se pri graditvi poslopij v južni Italiji, kjer so zemeljski potresi nekaj navadnega, upoštevali načrte za gradnje hiš, kakršne je izumila arhitekturna veda za potrebne kraje.

Ali mi živimo v kapitalistični družbi torej logično ne moremo pričakovati, da bi se uveljavile arhitekturne varnostne naprave za potrebne kraje. Potres ima še danes svoje žrtve, kot jih imel od razvoja človeka, pa do kapitalistične človeške družbe.

Leta in leta bodo zopet minola, da se zacelijo rane, katere je potres provzročil talijanskemu narodu. Poročila o nesreči se množe od dne do dne, z njimi pa tudi število žrtev.

Ako poročila o nezgodi niso pretirana, potem je polovica prebivalcev Kalabrije in vzhodne Sicilije mrtva. Tajna naravna sila je nastopila zopet tako močno, da so se pogrezili otoki in se spremenile morske obale.

Vsled tako grozne nesreče, ki je zadela en narod, se morajo narodna nasprotstva, kjerkoli taka nasprotstva še obstoje, spremeniti v prazen nič. To opažamo tudi z veseljem.

Ali vseeno čitamo imena kraljev, kraljice, papeža na prvem mestu med darovalci. In to ni prav! Krajeje siromake je več vreden, ki ga je dal v podporo nesrečnih, kot tisočaki, katere so darovali posvetni kronavei in višji duhovniki. Siromak si je odrgal grizljive kruha od svojih ust, da je pomagal drugim siromakom. Kronan nedelarni ali bogatin je pa vrnil le del plena, katerega je vzel siromakom, ako je kaj daroval za nesrečne v Italiji. V tem se razlikuje siromak od kronanega in nekronanega bogatina.

Siromak je dal, ker občuti, da je njegov bližnji v potrebi, bogatin pa radi tega, da se hvali njegovo "rahločutno" srce.

J. Z.

DOPISI.

Oregon City, Oreg.

Čemu smo na svetu? To je eno izmed tistih važnih vprašanj, katero mora zanimati nas delavce, o katerem moramo razmišljati na naših javnih sestankih kakor tu-

di v zasebnem življenju. To vprašanje je važno za vse delavce, kateri so se otrsli časov čudežev in srednjeveških nazorov. Je pa še vedno velika večina tistih, kateri se ne zavedajo tega, ampak slede kar slepo za svojimi izkoriščevalci ter sovražijo organizirano delavstvo. In to je žalostno, če sovražijo trpin trpina. Namesto da bi se združili z njim in si pomagali boriti za delavske koristi, pa nasprotuje. Seveda so to taki duševni revčki, da ne zapopadejo, da škodijo s tem sebi.

Meščansko časopisje, političarji in ekonomisti starih strank, kateri imajo navadno na račun nevednega delavstva vedno dobro prosperiteto, so prevzeli umazano naloge, omračiti duh delavcem in malim obrtnikom. Natrobili so jim, da je sedanje razmere ustvarila neka višja sila in da mora ostati tako na večno. Ti politični flikarji pačijo resnico da vedno tako izgleda, kot je za njih najbolje. Naravno da je vsled tega obstoječi red popolnoma gnil. A kdor mu nasprotuje, ta je izdajalec, zarotnik in vrag si ga vidi kaj še. Socijalistične organizacije in časopisje imajo vsled tega zelo težavno stališče. Saj se mora poleg svojega jasnega programa boriti tudi proti tistim, kateri ni nobeno sredstvo preumazano. Poleg tega imajo tudi časopise, kateri na dolgo in široko pripovedujejo, da so delavski listi a se iz previdnosti ne dotaknejo perečih vprašanj, da bi se ne izdali, in da bi delavstvo ne videlo njihove prave barve. Namesto teh prinašajo kake bajke po vzoru srednjeveških klativitev in roparjev.

Čemu smo torej na svetu? Mogoče zato, da pomagamo dokler smo zdravi in močni, kopiciti bogastvo našim izkoriščevalcem? In kadar so izčrpane naše moči, da gremo s klobukom, v roki po miloščino k tistim, za katere smo žrtvovali vse naše moči? Nikakor ne. Rodili smo se kot ljudje; zato nam gredo po vseh pravicah človeška prava. In če nam jih ne dajo, si jih moramo izvojevati.

V tej slavljenej deželi bogastva in prosperitete je toliko revežev, kateri nimajo vsakdanjega kruha. Povsod srečamo reveže s potrtimi udi, katere je uničil kapitalizem. Dali so mu svoje moči in svoje zdravje zato, da morajo v nezmožnosti prositi milodarov tiste, kateri so jih pripravili ob vse.

Zato je naša dolžnost, da se borimo in da izvojujemo zmago. Mogoče bode trpelo še dolgo — mogoče ne. Neutajljivo pa je dejstvo, da je sedanji družabni red krivičen in da ne more obstajati dolgo. Borimo se — če ne bomo imeli koristi mi, jo bodo pa naši potomci. To je tudi naša kri. In tudi če bi ne bilo koristi nikjer, se moramo boriti že zato, ker je sedanji red krivičen in proti krivici moramo biti vsi.

ŠAVS.

Ely, Minn.

Cenjeno uredništvo:—

Danes hočem tudi jaz priobčiti par vrstic v našem delavskem listu in povedati malo o tukajšnjih razmerah. To bode zanimalo zlasti delavce v našem železnem okraju.

Pred letom dni se je ponesrečil rojak Frank Graecar v tukajšnjih rudnikih, last Oliver Iron Mining Company ali bolj znano Steel Trust. Zgubil je jedno oko popolnoma, drugega si je pa tako pokvaril, da bode težko kdaj okreval. Družba je kot po navadi najela različne kompanijske prijatelje, da bi moža pregovorili, naj bi jo ne tožil. Toda to se jim ni posrečilo. Ponesrečeni rojak se je obrnil od odvjetnika in vložil tožbo proti kompaniji. Obravnava se je vršila dne 21. decembra pred porotnim sodiščem v Duluthu. Ponesrečenca je zagovarjal oziroma zastopal Mr. Theodor Hollister in pa Finlandec John R. Heino. Družba je zastopal pa njen odvjetnik. Obravnava se je vršila dva dni. Ko so odšli končno porotniki v svojo posvetovalno sobo, so se kmalu zedinili in oddložili rojaku Francu Graecarju za njegovo poškodbo \$18,700. — To je prvi rojak v našem okraju, kateri je sodno postopal proti omenjeni družbi. Veliko Slovencev se je ponesrečilo, a vsi so se dali pregovoriti in so vzeli kot odškodnino par sto dolarjev. Ta je edini, kateri je odločno nastopil in si priboril primerno odškodnino.

Tako bi morali delati vsi rojaki

in vsi delavci sploh, pa bi bile bogate družbe prisiljene napraviti nekaj v varstvo delavcev. Potem bi kmalu prenehalo ceneno delavsko življenje, katero je danes v očeh kapitalizma vredno nekaj manj kot od nekaterih živalij.

Socijalni pozdrav

N. N.

Warren, O.

Cenjeni Proletarci! Tudi jaz prihajam k tebi s par vrsticami, katere upam, da bodeš sprejel v svoje predale, saj si naš vrli delavski zagovornik.

Sporočam ti, da je minilo že tri mesece, kar mi je odtrgalo nogo na Erie R. R. Revež sem šel iskati dela neko jutro. Kar pridrvi stroj od spredaj. Jaz se umaknem na drugo progo. V tem pride od zadaj še po drugi prog. Predno sem se mogel umakniti, sem bil že pod vlakom. Ker je bila kriza, sem pustil društvo in tako nisem v svoji bolezni od nikogar prejel kaj podpore. Zdjaj se obračam do rojakov, kateremu je kaj mogoče dati, da bi si mogel kupiti drugo nogo. Kdor more kaj darovati, naj pošlje naravnost na moj naslov: Louis Vidmar, Road 3 Box 16, Warren O.

Glencoe, O.

Dragi Proletarci: — Prosim za par vrstic. Ne želim drugega, kakor povedati par besedij javnosti glede lista Glas Svobode in njegovih napadov na S. N. P. J. Bivši socijalistični list se ne prenehoma zaletuje v Jednoto. Kaj nam merja s tem? Zvabiti člane pod druge dvomljive Jednote, katere so od danes do jutri.

Okrog trdnjave S. N. P. J. se zbirajo sedaj združbarji in odpadniki. Zatekli so se k stari teti Glas Svobode, katere vztrajno pomaga blatiti Jednotin odbor. Ali vas ni sram, da lažete javnosti? In sedate na limance gospoda Martina Kondata, kateri je iz usmiljenja do svojega žepa odprl list vsem, kdor more kaj pisati čez Jednoto in njen odbor. Sramota za ljudi, kateri v slepi strasti in dobičkalnosti sploh ne vedo kaj delajo. Za vse te besede in dopis sem odgovoran samo jaz.

Ignac Ziemberger,

Box 12,

Glencoe, O.

Ely, Minn., 30. dec. '08.

Cenjeno uredništvo Proletarca:— Zadnji čas opažamo, da "Glas Svobode" zopet ruje proti S. N. P. J., seveda spet po tisti stari navadi, kot pred časom, ko je Klobučar držal jednotne denarje v svojih kremlijah.

Ampak Jednota je tako daleč ugnala Martineta in Klobučarja, da sta upognila svoj tilnik, in to se bo spet zgodilo, samo malo korajže in pa močnatosti — pa bo šlo.

Kaj pa je vendar za en satan, da bi se "Glas Svobode" ne ugnalo.

Zdjaj je že poldrugo leto, pa ni koneca ne kraja s tem zabavljanjem zoper naše cvetočo Jednoto od strani tega paglavskega lista, ki ni vreden, da se ga pošilja po ameriški pošti.

Človek bi rajtal, da bo že vsaj enkrat konec teh klobasarij, ampak ne; čedalje več se čenča in laže in pa blati našo eJdnoto. Včasih bi človek mislil: zdej, ko se že toliko piše in čenča, bo pa enkrat tudi od Klobučarja kaj prišlo ven, ker so tam že te stvari dolgo prej znali — pa vse zastonj; od Klobučarja niti piščice, pač pa se čenča le o glavnem odboru, kakor da je on prekratek v dnarju.

Kaj je to pravzaprav za ena "cajtnga"? Ali so tisti ljudje, ki to pišejo ušli iz norišnice ali so pijani? Prav težko jih je pogruntat zavolj tega.

Zakaj pa vendar enkrat ne stegnjo svoga jezika in rečejo: "Klobučar je slab človek, ker je prekratek na jednotnem dnarju, bog nas varuj Klobučarjev." — To bi bila vsaj ena poštena beseda v enem letu in pol čenčarij in zabavljanja.

Cela stvar pa menda zgleda drugače.

Konda bi rad pripravil ob kredit ta novi odbor, pa hoče navaliti Klobučarjevo blato in gnoj na njega; češ, oblatiti je treba zdej une, da bomo mi dobili kredit, pa bo šlo. Ampak ne bo nič, Mrtn. Kakor se meni zdi, Kondata najbolj boli to, ker ni več član S. N. P. J.

Prejšnje čase, ko je bil on tajnik Jednote je udrihal v enomer po črnih suknjah, to je zdaj opustil

V KRATKEM IZIDE!

Primerno delo dobiš le,

ako si zmožen angleščine.

Slovensko-Angleška Slovnica, Slovensko-Angleški Tolmač in Angleško-Slovenski Slovar.

Vse tri knjige v eni knjigi stanejo SAMO \$1.00

in jo dobiš pri

V. J. Kubelka & Co.,

9 ALBANY ST., NEW YORK, N. Y.

Demar je poslati v gotovini, v pisemskih znakah ali po Money Order.

Zdravljenje v 5 dneh brez noža in bolečin

VARICOCELE HYDROCELE (razširjanje žil)

Ozdravim vsacega, kdor trpi na Varicocele, Stricture. Dalje ozdravim nalezljivo zastrupljenje, živčne nezmožnosti, vodenice in bolezni tičočih se možkih.

Ta prilika je dana tistim, ki so izdali že velike svote zdravnikom ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, pokazati vsem, ki so bili zdravljeni od tucatov zdravnikov brezuspešno, da posedujem le jaz edino sredstvo, s katerim zdravim vspešno.

Za nevspešno zdravljenje ni treba plačati — le za uspešno. Ozdravim pozitivno želodčne bolezni, pljučna, na jetih in ledvicah ne glede kako stara je bolezen.

Tajne možke bolezni zdravim hitro, za stalno in tajno. Živčne onemoglosti, slabost, zguba kreposti, napor, zastrupljenje in zguba vode. Pljuča, naduho, Bronchitis, srčne bolezni in pljučne zdravim z mojo najnovejšo metodo.

Ženske bolezni v ozdaju, beli tok in druge zdravim za stalno. —Zastrupljenje in vse druge kožne bolezni kakor prišče, ture, garje, otekline. —Močni tok in druge bolezni. Preišče in svetuje zastonj.

DR. ZINS, 41 SO. CLARK ST., CHICAGO. (Med. Randolph in Lake St.) Urajuje: od 8 ure zjut. do 8. ure zvečer. V nedeljo: od 9 ure zjut. do 4 ure pop.

POZOR! ROJAKI! POZOR!

Kam pa v nedelje dne 10. januarja 1909? Gotovo tje, kjer je največ zabave. In to bo na

veliki predpustni veselici,

ktero priredi

Društvo Narodni Vitezi št. 39 S. N. P. J.

v Narodni dvorani na 587 So. Centre Ave.

Začetek ob 2 uri popoldne.

Ustopnina 25 ct. ženske v spremstvu proste.

Pijača bode najslastnejša, kar se je dobi v Ameriki in tudi na prigrizek ne bomo pozabili. Torej rojaki, bodite prepričani, da bode vsak zadovoljen, kdor nas bode obiskal.

NA VESELO SVIDENJE 10. JANUARA.

ODBOR.

in se skopal nad našo Jednoto. Zato so ga takrat, ko je bilo le preveč tega čenčanja, tudi pihili ven! To pa Konda ne more prebiti in zato čenča budalosti v svet in išče združbe.

To pisarenje se pametnemu človeku zdi podobno tisti žabi, ki se je napihvala, da bo tolikšna kot vol, pa je počla.

Mogoče da je kej taciš žab tudi v Jednoti, ki posnemajo Martinovo napihvanje; tistim bi človek svetval, da nej nikar tega ne delajo, ker se jim zna tudi taka pripeti, kakor se je zgodilo z Mrtnom.

Previdnost — pravijo — je bolj ša kot pa predznost.

Jaz mislim, da so člani S. N. P. J. možje, čeprav je čenčal "G. S.", da so nevedneži in bodo pokazali mali in veliki žabi, da njih regljanje ne pomeni nič drugega, kakor koristolovstvo in navadno falotstvo.

Člani S. N. P. J. imajo svoje Glasilo iz katerega izvedo uradno kako razmere pri Jednoti v resnici stoji.

S. N. P. J. je podporna organizacija, v kateri se bratje medsebojno podpirajo, ne pa, da bi nas kakšne "šmarcarske" žabe komandirale, kar meni nič, tebi nič.

Kaj se bojo neki taki "knopucarji" kot je Konda potegovali za Jednoto? Če take čenče govore take stvari, se mi zdi ravnotako, da kor bi kdo pravil, da so mačke tiste žvali, ki "vačajo" klobase. "Glas Svobode" se jezi in pravi, da nismo zavedni; seveda zato, ker nam boss zastonj pošilja list, ne da bi si ga kdo naročil. Po čemu tudi? Ker prinaša same čenče, brez vsacega jedra? — Bi bili pa res zeleni! —

V tistih čenčah čenča, da je blo takrat, ko je bil Konda tajnik Jednote samo \$3—6 na mesec poštni ne, ne pove pa, da mu je dr. Sokol pisalo po 6 pisem, predno je dobilo od njega en nad vse kmečko surov odgovor. Tisto pisanje, ki ga zna Konda opravljati je zmožen pač vsak boljši konjski hlapec v St. Jernejski žrebčarni.

Pri sedanjih upravi je pa taka točnost, da se naj Konda in vse njegove žabe kar skrijejo. Ta mala žaba, Klobučar, pošilja na društva nekakšne okrožnice, v katerih pravi, naj bodo društva pozorna, kako bodo glasovala o njegovem primankljaju. — Ta predznost že sama govori, da je njegov značaj "rotten" od podplatov do teme. Zato pa naj društva brez usmiljenja glasujejo, da se s Klobučarjem po orengi obračuna.

Za take malovredneže bi že danvaj nesmelo biti noben'ga prostora v naši S. N. P. J.!!

Kdor se pa v pričo teh nesramnosti in hudobnosti, katere je že zvršil Klobučar v Jednoti — poteguje zanj, ta ni vreden, da spada k naši Jednoti!!

K sklepu pozdravljam vse člane S. N. P. J. "Proletarcu" pa, kot bojevniku za pravično stvar, želim mnogo novih naročnikov od članov naših, zakaj samo on je v resnici v boju za pravo delavsko stvar. Zato živeli!

Član S. N. P. J.

Najboljše in najfinejše obleke so po nizki ceni na prodaj pri H. SCHWARTZ,

16—18 N. Halsted St., Chicago.

Velika zaloga klobukov, čepice, čevljev, perila in kovčkov.

Kdor kupi za pet dolarjev, dobi darilo.

G. Vokoun

559 W. 18 St.

Chicago.

Popravlja dežnike in pipe po primernih cenah.

Pozor Slovenci!

FRANK STASNY,

gostilničar,

na vogalu Pauline in 21te ceste, N. W.

Corner,

toči izvrstno pivo, dobro whisky in prodaja najboljše smokke.

Kdor se oglasi enkrat, ta pride zopet.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik.

Izdravniška preiskava brezplačno čati je le zdavila, 647 in 649 Blue Ave., Chicago. Za dne ure: Od 1 popol. Od 7 do 9 zvečer. Izven živeli bolniki naj pišejo slovesno.

Vac. Toure

izdelovalec finih

Havana cigar.

Prodaja cigare na klatije. Na se izvršujejo točno.

1210 So. Albany Av., Chicago.

Aka hočeš dobro naravno vino oglasi se pri

JOS. BERNARD

620 Blue Island Avenue

Telefon Canal 842

Pri njemu dobiš najbolja kalifa aka in importirana vina.

I. STRAUER

URAR

336 W. 18th St., Chicago

Ima večjo zalogo ur, verižic, nov in drugih dragotin. Izvršuje vsakovrstna popravila v tej stroju nizki ceni.

Obiščite ga!

Frank Kvasni

Trgovina z železnino, raznim orodjem in pohištvo. Popravlja peči.

643-645 W. 18th St., Chicago, Ill.

Najbolje in neje obuvalo k pri

John Klobučar

631 Blue Island Ave., CHICAGO.

Sprejema tudi pravila

NOVA

SLOVENSKA GOSTILNICA

pri FRANC CECH

Rojakom v Chicagi naznanjam sem zopet odprl svoj novi salo ktermo točim vedno sveže pivo, vino itd. Dobre smotke na razp. Imam tudi prostorno dvorano selice, svatbe, zabavne večere itd. poročam se v obliki obisk. S spoštovanjem

FRANC CECH,

568 So. Centre Ave.

Halo, Johnny!

Kje si pa bil včeraj? Saj veš kje kjer je največ zabave. Ali še ne da je največ zabave v GOSTILNICI

John Košiček

590 So. Centre Ave., Chicago

Jože Sabath

advokat in pravni zastopnik v skih in civilnih zadevah.

Pišite slovenski!

1623-1638 Unity Building

79 Dearborn St., Chicago

Res. 5155 Prairie Ave.

Phone Drexel 7271.

Leopold Salt

Stranka

JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA

s sediščem v Chicagu, Ill.

Glavni tajnik: John Petrić, 718 W. 19th St., Chicago, Ill.

Vsa poročila in dopisi, tihoči se so socialistične stranke ali posameznih klubov naj se pošiljajo na gorenji naslov glavnega tajnika.

IMENIK

socialističnih klubov, spadajočih k Jugoslovanski Socialistični Zvezi:

Slovenski socialistični klub št. 1. v Chicagu, Ill. Tajnik: Frank Podipeec, 388 Grand Ave. Seja vsako četrto soboto v mesecu pri Fr. Mladu, 387 So. Centre Ave.

Slovenski socialistični klub št. 2, Glencoe, O. Tajnik: Ivan Kravanja, Box 101. Seja vsako zadnjo soboto v mesecu v prostorih sdr. I. Kravanja.

Slovenski socialistični klub št. 3, Conemaugh, Pa. Tajnik: Štefan Zabrie, Box 305.

Slovenski socialistični klub št. 4, La Salle, Ill. Tajnik: Valentin Potisek, 1231 Main St. Redni seji 1. in 3. nedeljo v mesecu. 3. nedelja je plačilna za assessment.

Slovenski socialistični klub št. 5, Claridge, Pa. Tajnik: John Batić.

Slovenski socialistični klub št. 6, Cumberland, Wyo. Tajnik: John Bahčič, Box 33.

Slovenski socialistični klub št. 7, Murray, Utah. Tajnik: Edvard Hoffman.

Slovenski socialistični klub št. 8, Roslyn, Wash. Tajnik: John Makane.

Slovenski ženski socialistični klub "Proletarka" št. 9, Chicago, Ill. Tajnica: Mary Grille. Seja vsako prvo in tretjo nedeljo v mesecu v prostorih Fr. Mladu, 587 So. Centre Ave.

Slovenski socialistični klub št. 10, Aurora, Ill. Tajnik: Frank Praprotnik. Seja vsako 3. nedeljo v mesecu v prostorih sdr. Jože Kolenca, 586 N. Broadway St.

Slovenski socialistični klub "Zmaga" št. 11, Cumberland, Camp No. 2, Wyo. Tajnik: J. L. Pagan. Seja vsako zadnjo nedeljo v mesecu ob 2. uri popoldne v finski dvorani.

Slovenski socialistični klub "Proletarec" št. 12, Glencoe, Wyo. Tajnik: Frank Čeliga.

Slovenski socialistični klub "Rdeči prapor" št. 13, Ely, Minn. Tajnik: John Puš, Box 55.

Slovenski socialistični klub št. 14, Calumet, Mich. Tajnik: Jos. Kofevar, 2 Thora St. (Tamarack).

Slovenski socialistični klub št. 15, Waukegan, Ill. Tajnik: Ivan Gantar, 706 Market St.

Slov. soc. klub št. 16 v Collinwood, O. Tajnik: Alois Kojnik, 6321 Arcade St., Collinwood, O.

V smislu sklepa izvrševalnega odbora Jugoslov. soc. zveze se priporoča vsem soc. klubom, ki pripadajo tej zvezi, da volijo na vsaki mesečni seji novega predsednika.

Vesti iz stranke.

Samostojni slovenski socialistični klub v Collinwoodu, O., je zadnji teden pristopil k Jugoslovanski socialistični zvezi v Chicagu. To je sedaj 16. klub naše vrle politične organizacije.

Listu v podporo.

Anton Veršnik Seattle, Wash. 50 ct., Vincene Pugel, Johnston City, Ill., 50 ct., N. N. Ely, Minn., 50 ct., Slov. Socialistični Klub v Aurori, Ill., \$1.50, John Bukovec, Chicago, Ill., 38 ct.

Dom. Petrić, Tomboy Mine, Smugler, Colo. \$1.00;

Nabrano na seji društva Narodni Vitezi št. 39 S. N. P. J. \$1.95.

Hvala za vse. Sodrug, spominjajte se v novem letu Vašega prijatelja in boritelja za Vaše pravice — Proletarec.

Iz starega kraja.

VOLITVE V LJUBLJANI.

Pri ožjih volitvah 19. dec. m. l. v Ljubljani, ki so se vršile med liberalcem Turkom in socialistom Etbinom Kristanom, je zmagal prvi v večino 467 glasov. Turk je dobil 1829, a Kristan 1362 glasov.

Kljub temu porazu je pa socialistična stranka na Kranjskem spet napredovala za lepo število glasov. Zlasti je belježiti lep napredek v Ljubljani. Je vse zastoj: naj se stari meščanski stranki — klerikalna in pa tista erknetina, kar je še ostalo od liberalcev — še toliko trudita, socializem na Kranjskem raste in bo rasel.

Navodila o pošiljanju denarja v stari kraj

po pošti.

Bodite samostojni! Pošiljajte sami svoj denar in sicer po pošti.

Ni dolgo tega kar smo obljubili, da v kratkem objavimo v "Proletarcu" natančna navodila, kako pošiljati denar v staro domovino potom pošte. To obljubo izpolnjujemo danes, in to tem raže, ker se je v zadnjih par tednih oglasilo več sodrugov izven Chicaga, med tudi par slovenskih delavcev, kateri ne spadajo k naši stranki, s vprašanji, kedar ta navodila izidi. To je dokaz, da se naši delavci že sami zanimajo za to stvar, in da je torej ne samo naša dolžnost temveč tudi potreba, da poučimo tiste, kateri še ne vedo, kako poslati svoje težko prislužene cente svojem v stari kraj po pošti.

Pri ogromni večini slovenskih delavcev v Ameriki velja še danes da pošiljajo denar raznim bankirjem, šifkartašem in drugim "pošiljateljcem denarja", kateri se oglašujejo v vseh slovenskih listih ali so pa sami lastniki listov — razun "Proletarca" kot posamezniki ali "kompanije" z namenom,

delavcev, češ: "Saj vi, delavci, ne znate, kako se pošilja denar v staro domovino; zato je najbolje, da to reč opravimo mi, ki znamo; nam pošlite denar!" — Tovariši, ali ste res taki osli? Kako dolgo bote še rabili "hlape" za izvršitev tako lahkega posla, kot je pošiljati denar?

Drugič je pošiljanje denarja po privatnih bankirjih, šifkartaših itd. pa tudi nevarno. Finančne krize, kot je bila lanska, kaj rade pometejo, s "finančniki" in sicer tudi takimi, ki se pečajo s pošiljanjem denarja. Spomnite se samo na slučaj Zotti v New Yorku; koliko denarja so tam zgubili hrvaški delavci. Kakor je bankrotiral Zotti, tako lahko jutri bankrotira tudi drugi, kateremu danes še zaupate — in good bye vaši krvavi žulji!

Čas je torej, da ste tudi v tem oziru samostojni. Ne zaupajte nikomur več! Pošiljajte sami svoj denar in sicer po pošti.

Kadar želiš poslati denar v stari kraj, pojdi na pošto in zahtevaj tiskano aplikacijo za International Money Order. Reči je treba takole:

Please, give me an Application for International Money Order.

To se takole izgovori:

Plis, giv mi en eplikeš for internešnel moni ord.

Aplikacijo ti da vsaka pošta brezplačno, in lahko jih zahtevaš več.

Zaeno s tem člankom prinašamo reprodukcijo aplikacije za International Money Order, na kateri je točno označeno, kako moraš isto izpolniti. Kot se vidi, aplikacija je razdeljena na tri dele in med vsakim delom se nahaja debela, črna črta. V prvem delu ni treba nič pisati; v drugem delu ali v sredi, kjer stoji beseda: **For the sum of** — se napiše svota denarja v dolarjih in centih, in sicer se pišejo dolarji z besedami, kot npr. vidiš na sliki: **Twenty Dollars** — a cente pa s številkami: **40 Cents** —. V tretjem delu, kjer stoji z debelimi črkami: **Payable to** — se zapiše ime in naslov dotičnika, kateremu pošilja denar. Ako v dotičnem kraju stare domovine ni pošte, tedaj je treba tam, kjer je tiskano: County, Canton, Kreis or Department, zapisati kraj bližnje pošte. Malo nižje, v tretjem delu aplikacije, je spet z debelimi črkami tiskano: **Sent by** —; tu je treba natančno zapisati ime in naslov pošiljatelja ali dotičnika, kateri pošilja denar.

Na jedni aplikaciji se zamore poslati največ \$100. Kdor pošilja več, mora za vsakih \$100 izpolniti po jedno aplikacijo.

Kdor pa kljub vsem tem navodilom ne more izpolniti aplikacije, ali da pisati ne zna, naj vzame aplikacijo in odnese domov, kjer mu jo lahko izpolni tak rojak, ki razume. Aplikacijo moraš izpolniti s tinto. Ko na pošti izročiš denar, dobiš pobotnico (receipt) ktero moraš shraniti. Nekatere pošte dajejo po dva listka, in oba je treba shraniti. Jedino, kdor pošilja denar na Angleško ali Francosko, mora poslati plav listek onemu, komur pošilja denar.

To so naša navodila, kako se pošilja denar v stari kraj po pošti. Upamo, da ste nas razumeli, in da bo vsak, kdor pošilja kake cente svojem v staro domovino, tudi sledil našim navodilom, in si tako prihranil par centov, ktere mu inače požro razni "pošiljatelji denarja". Ako vam je še kaj nerazumljivega, obrnite se na bližnjega sodruga ali prijatelja, ali se pa obrnite direktno na naše uredništvo. Mi vam drage volje pojasnemo vsako stvar, jedino za 2 centa znamko nam priložite v pismo. Predvsem pa dobro pazite, in premotrite, kako je izpolnjena aplikacija za International Money Order, ktero imamo vpodobljeno na tej strani. Po tej se ravajte.

Večja "plača" za predsednike Zdr. držav.

Člani borze v Montclair, N. J., apelujejo na kongresmane in senatorje v washingtonski zbornici, da naj potom novega zakona zvišajo letno plačo predsedniku Združenih držav od \$50,000 na \$100,000. Obenem naj se dovoli ekspresedniku pokojnina kot bivšemu najvišjemu poveljniku vojne in morarice in sicer polovica njegove prejšnje "plače", kar bi znašalo \$50,000 na leto. Nadalje naj se da vdovi predsednika \$25,000 na leto.

Apelantje pravijo, da ima predsednik Zdr. držav, kot predsednik "največje korporacije na svetu", sedaj upravnjv sramotno "plačo", ko "zaslužiti" konaj 50,000 dolarčkov na leto.

Tako se brateci poganjajo za bratee. Zmirom večje korito na stroške produktivnega ljudstva! Kaj pa delavci z žuljavimi rokami, kateri stvarjajo ameriško bogastvo? Ali bi se tem po vsej pravici ne zvišala plača za polovico? In stari in onemogli delavci, kateri so vse svoje moči pustili na industrialnem polju in v podzemeljskih rovih? Ali ne bi tudi tem šla pokojnina?

Čez \$10 do \$20.....10 centov

" 20 " 30.....15 "

" 30 " 40.....20 "

" 40 " 50.....25 "

" 50 " 60.....30 "

" 60 " 70.....35 "

" 70 " 80.....40 "

" 80 " 90.....45 "

" 90 " 100.....50 "

Tukaj sledi natančen izkaz, po kakšnih cenah pošta pošilja denar:

Pošta pošilja:

5 kron za	\$1.02,	poština	8 centov
10 " "	\$2.04,	"	8 "
20 " "	\$4.08,	"	8 "
30 " "	\$6.12,	"	8 "
40 " "	\$8.16,	"	8 "
50 " "	\$10.20,	"	10 "
60 " "	\$12.24,	"	10 "
70 " "	\$14.28,	"	10 "

POZOR!

Mogoče kdo misli, da v Chicagi ni dobili takega mesa kot v stari domovini. Ampak to je znota!

Pri meni se dobi: domače klobase, domače suho meso, žive kokoši, čiste kokoši in meso vse vrste. Cena najnižje, blago najbolje.

MIHAEL LACKOVIĆ, 376 W. 18th St., Chicago.

Slovencom in Hrvatoma!

namenjamo, da izdelujemo raznovrstne

obleke, po najnovjšem kroju. Unijako delo; trpežno in lično

V zalogi imamo tudi razne druge potrebščine, k spa.

daji v delokrog oprave — oblek.

Pridite in ogledajte si našo izložbo.

Z vsem spoštovanjem

GOSTILNA, dobro in vedno preskrbljena z najboljšimi pijačami, unijskimi smodkami in prostim prigrizkom.

Dvorane, za društvenene seje, svatbe, zabavne večere, veselice itd.

Potujoči rojaki vedno dobro došli.

Priporočam se vsem v mnogobrojen obisk

Frank Mladič

587 SO. CENTRE AVE., CHICAGO, ILL.

Stori zdaj.

Zakaj bi ne dali svojim prijateljem za božič lepe fotografije. Zdaj je čas, da si jo preskrbite.

je izkušen fotograf,

kteri vas želi videti. Zdaj je prilika, da daste svojim prijateljem in sorodnikom lepo darilo za majhno ceno.

391-393 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.

TELEFON CANAL 287. USTANOVLJENO 1883.

Slovinci Pozor!

Ako potrebujete obleke, klobuke, srajce, kravate, ovratnike ali druge potrebne reči za moške -- za delavnik i praznik, tedaj se oglasite pri meni, kjer lahko govorite v svojem materinem jeziku.

Čistim tudi stare obleke in izdelujem nove po najnovejši modi in nizki ceni.

JURAJ MAMEK, 581 Center Avenue, blizu 18. ul., Chicago

ZEMANOVO "GRENKO VINO",

je najboljšo zdravilo svoje vrste, izvrstno sredstvo proti boleznim želodca, črev in ledvic, čisti kri in jetra. NEPRESEGLJIV LEK ZA MALOKRVNE ŽENE IN DEVOJKE.

Izdelano iz najboljšega vina in zdravilnih zelišč.

ZEMANOVA "TATRA",

želodečni grenček. Tatra je izdelana iz zdravilnih zelišč tatranskega gorovja, zdravi živčne slabosti, podpira lahko prebavo želodčev in se je dobro obnesla proti bolestim revmatizma.

Dobiti v vseh slovanskih salunih kakor tudi pri izdelovalcu teh najboljših zdravil.

Prodaja na debelo in drobno najboljša Californijska vina.

B. ZEMAN, 777 Alport Street, Chicago, Ill.

ALOIS VANA

— izdelovatelj —

sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.

82-84 Fisk St. Tel. Canal 1405

DR. F. J. PATERA

Ordinuje: na severozah. voglu

ASHLAND IN MILWAUKEE AVE.

od 12. do 3. ure popol.; od 7. do 8.

ure zvečer v pondeljkih, torkih, četrkih in petkih.

Telefon Canal 180.

JUNGLE

Angleški spisal Upton
Sinclair Z avtorjevimi
dovoljenjem prevaja
Ivan Kaker.

(Copyright, 1905, 1906, by Upton Sinclair.) (Nadaljevanje)

"Uprašajte ženo," odvrne farmar in pokima preko rame. Žena je bila dokaj dostopnejša, in za male novce je dobila Jurgis dva velika kosa kruha s svinjovim maslom, kos pudinga*) in dve jabolki. Potem je šel dalje. Naprej je pojedel puding, ker ga je bilo najnerodnejše nositi. Čez par minut pride do neke reke; preplezal je plot ter korajčil po gozdni stezi ob obrežju. Kmalu potem je našel prijeten prostor, kjer je povzli svoje kosilce in si pogasil žejo z rečnice. Ležal je tu več ur nepremično in ničesar drugega ni delal nego samo gledal in užival, dokler se mu ni začelo dremati, nakar se je vlegel v senco košatega grma in zaspal.

Ko se je prebudil, so ga žgali solnčni žarki v obraz. Dvignil se je in si ude raztezal, potem pa dolgo nepremično zrl v mimotekečo vodo. Ravno pred njim je stala globoka, mirna in zaprta krnica, in zdajci ga prime neodoljiva misel. Tukaj se more skopati! Voda je prosta, in lahko stopi vanjo, — prav globoko noter! To bi bilo prvič, da se koplje v globoki vodi, odkar je ostavil Litvo!

Ko je Jurgis prišel v klavniški okraj, je bil tako čist in snažen, kakor delavec biti le more. Toda pozneje, ko je bil bolan in ga je zeblo, ko je bil lačen in obupan, in njegovo delo gabno ter stanovanje polno gomazni, se pozimi sploh ni več umival in poleti tudi le samo toliko, kolikor se je pač mogel v mali skledi. V zaporu se je sicer kopal in osnažil, a od takrat ne več, — zdaj pa hoče iti v globoko vodo in plavati!

Voda je bila gorka, in veselo je čopotal v njej sempatja kakor majhen otrok v banji. Vsedel se je v vodi blizu obrežja in se pričel čediti in drgniti s peskom, — počasi in po gotovem načrtu. Ker je že enkrat pri tem, hoče napraviti temeljito, da vidi, kako se bo počutil potem, ko bo popolnoma čist. Ostrgal si je tudi glavo in s prsti česal takozvane "bačke" raz svojih dolgih, črnih kodrov, držeč glavo pod vodo čim najdalje mogoče, da vidi, more pač li vse pokončati. Nato je pogledal po solnen, in ker je še sijalo tako lepo toplo, je vzel obleko z obrežja in jo začel prati kot za kosom; ko je voda odnašala nesnago in maščobo, je krulil od notrajne zadovoljnosti in splaknil vse še enkrat, v nebrzdani nadi, da se bo morda znebil tudi gnojnega smradu.

Potem je vse razobesil; in med tem ko so se njegove stvari sušile, se je še enkrat vlegel na solnce in se vnovič udal trdnemu, krepčilnemu spanju. Ko se je prebudil, je bila obleka zgoraj že suha, vroča in trda kakor deska, in le spodaj nekoliko mokrotna; toda bil je lačen, in tako se je torej oblekel in se spet napotil dalje. Nož ni imel, a z malim trudom si je ulomil močno palico, in takó oborožen se je vrnil na cesto.

Čez nekaj časa je dospel do velike farme in zavil na pot, vodečo k hiši. Bil je ravno čas večerje, in farmar si je umival roke na kuhinjskem pragu. "Prosim, gospod," začne Jurgis, "ali morem dobiti kaj jesti? Rad plačam." Nakar je farmar brez odloga odvrnil: "Mi ne krmimo postopakev. Glejte, da se zgubite!"

Jurgis ni zinil na to ne besede; odšel je tiho; ko pa je zavil za skednjem, opazil je ravnokar zorano in prevlečeno njivo, po kateri je zasadil farmar mlade breskve; Jurgis jih je mimogredé izruval celo vrsto s koreninami vred, — bilo jih je gotovo sto, ko je dospel na konec njive. To je bil njegov odgovor, ki je jasno pričeval o njegovem razpoloženju! Odzdaj naprej mu bo življenje le boj, in kdor ga bo udaril, ta dobi svoj del!

Onstran sadovnjaka je prekoračil Jurgis malo hosto, šel potem čez neko njivo, posejano z ozimino, in nakrat stal na drugi cesti. Vkratkem je zazrl drugo farmo, in ker se je nebo začelo oblačiti, je prosil tu prenočišča in jesti. Ko ga je pa farmar sumljivo gledal, je pristavil: "Prenočim rad na parni."

"No, ne vem," reče oni, "Ali kadite?" "V časih," odvrne Jurgis, "bom pa kadil zunaj." Ko je mož končno privolil, uprašal Jurgis: "Kaj bo to stalo? Nimam mnogo denarja."

"Pa naj bo dvajset centov za večerjo," pravi farmar. "Za prenočevanje pa Vam ne računam nič."

Jurgis je torej šel v hišo in se vsedel z zakonskima in s pol ducata otrok za mizo. Jedi je bilo v izobilju: pečen bob, krompir v omaki, razrezani in nadevani šparglji, skledica jagod, narezan kruh in vrč mleka. Take pojedine Jurgis ni imel, odkar se je ženil, in trudil se je pošteno, da je zajedel teh dvajset centov.

Bili so vsi preveč lačni, da bi govorili; po večerji pa sta odšla moža pred hišo, se vsedla na klopi in začela pušiti. Farmar ga je začel izpraševati o tem in onem, in ko mu je Jurgis razložil, da je delavec iz Chicage in da še ne ve prav, kam bi jo mahnil, reče farmar: "Zakaj bi ne ostali tukaj in delali za-me?"

"Ne iščem sedaj dela," odvrne Jurgis.

"Plačal Vas bom dobro," reče oni, motreč njegovo krepko postavo, — "dolar na dan in prosto stanovanje s hrano. Delavci so sedaj tukaj silno redki!"

"Velja to poleti in pozimi?" uprašal Jurgis hitro.

"Na—a," odgovori farmar zategneno, "dalje ko do septembra bi Vas ne mogel obdržati. Farma ni dovolj velika."

"A takó!" reče Jurgis. "Se mi je kaj takega že dozvedalo. Če svojih konj v jeseni ne rabite več, ali jih tudi poženete ven v sneg?" (Jurgis je namreč začel samostojno misliti.)

"To pa je nekaj drugega," jo odvrnil farmar, ki je takóž začutil, ki je tičala v Jurgisovih besedah. "V zimskem času bi se vendar dobilo kako delo, za tako krepkega moža kot ste Vi, — v velikem mestu ali kjé drugod."

"Da, tako mislijo vsi; in zato pa tudi vse drvi v mesto, in če so prisiljeni tam beračiti in krasti, da si ohranijo življenje, potem poprašujejo ljudje, zakaj vendar ne gredo na kmete, kjer so delavci tako redki!"

Farmar se je nekoliko zamislil.

"Kaj pa, kadar Vam denar pokaže?" uprašal. "Potem boste pa le morali prijeti za delo?"

"To bomo še počakali," odvrne Jurgis, "in potem bomo videli." Spal je dolgo in trdno zgoraj na parni in potem je še z družino dobro zajutrkoval; stala je na mizi kava, kruh, močnik iz ovsenega zdroba in češnje, in za vse to je farmar, ki se je morda spominjal večrajšega pogovora, vzel od njega le petnajst centov. Potem se je Jurgis poslovil in šel svojo pot.

Takó se je pričelo njegovo klateško življenje. Pripetilo se je redko, da bi bil tako dobro sprejet in postrežen, kakor pri onem farmarju, in vsled tega se je bolj in bolj izogibal hišam in prenočeval raje pod milim nebom. Ako je deževalo, poiskal si je kak zapuščen kozolec, če se mu je posrečilo; ako ne, pa je počakal, da se je zmračilo, in se splazil potem, oborožen s palico, potihoma do kakega skednja. Po navadi se mu je obneslo, predno ga je še pes zavohal, in v takih slučajih se je zaril v seno in ostal na varnem do jutra; če pa ni imel sreče in so ga zasledili psi, vzel je v roko palico in se počasi nazaj umikal. V Jurgisu ni kipele več ona silna moč, kakor nekdaš, toda njegove roke so bile še krepke, in malo je bilo psov, ki bi ne obležali pri prvem njegovem udarcu.

*) Puding je neka angleška močnata jed.
(Nadaljevanje.)

Socializem v praksi.

O reformah v Novi Zelandiji smo že čitali večkrat poročila, ki so zaslužila pozornost reformatov. Tukaj priobčujemo kratek članek, ki nam riše splošno, kako je mogoče reformirati gospodarsko, družabno organizacijo. Ta angleška kolonija avstralskega otočja nas uči, kaj je mogoče napraviti tam, kjer se da ljudstvu svoboda in naravnim splošnim potrebam tudi pravica do potrebne naravne organizacije. Sidnej in Beatrice Webb sta napisala v "Die Neue Gesellschaft" pod naslovom "Socializem v Novi Zelandiji" članek, ki pravi:

V gotovem smislu v Novi Zelandiji ni socialne demokracije. Organizirane socialnodemokratske stranke, ki bi sistematično propagirala idejo Karla Marksa, ni. In najbrže ni niti Mr. Seddon, ki vodi vlado kot premierminister, niti kateri drugi minister bil kdaj na sumu, da bi bil že prečital eno vrstico iz Karla Marksa. Kako pa je mogoče, da se opisuje čisto Nova Zelandija kot najbolj socialistična država, kar jih je Primer je instruktiven, glede načina — najsi nam je všeč ali ne — kako napreduje socialni razvoj v angleškem družabništvu.

V Novi Zelandiji pravzaprav tega sploh ni, kar imenujemo socialnodemokratsko doktrino. Organizacija vlade je a sicer povsem demokratska. Kolonija, kakor vse velike angleške kolonije, ki imajo samoupravo, ima do cela svojo notranjo upravo. Vsak odrasel mož, pravtako kakor vsaka odrasla žena, bodisi omožena ali ne, ima volilno pravo. S tem volilnim pravom odloča ljudstvo, kdo bodi premierminister, in kontrolira resnično zakonodajo in vso upravo. Ta ljudska oblast, ki se izraža po volilnem pravu, je pa povsem demokratska. Sploh velja mnenje, resnično tudi pri vseh razredih prebivalstva — da rabiva znameniti izrek Abrahama Lincolna — ljudska vlada, po ljudstvu in za ljudstvo. Mnogo bolj popolno socialno in politično enakost imamo v Novi Zelandiji nego v Združenih državah ameriških.

To dejstvo še vendar nikakor ne opravičuje, da bi smatrali vlado v Novi Zelandiji že kar naprej v bistvu kot socialistično. Ali ko je pred 15 leti nova radikalna stranka dobila moč, je sklenila, da jo izrabi in dopravi socialne in gospodarske nedostatke, ki so bili takrat v Novi Zelandiji. Proletariat so kapitalisti izkoriščali v N. Z. pravtako kakor v drugih deželah. Konkurenčni sistem v industriji in prilastitev nadobitnosti, bodisi kot renta ali dobiček, so imele naravno za posledico nizke plače, dolg delaven čas, posebno pri ženah, nezdrave delavnice in stanovanja, siromaščino ostarelih delavcev, množitev veleposestev, splošno zatiranje neposrednikov po posestnikih proizvajalnih pomočkov. Demokratsko voljena in demokratsko nadzorovana vlada v Novi Zelandiji, naprej pod Mr. Ballancejem in pozneje pod Mr. Seddonjem, je sklenila odpraviti te nedostatke. Oba nista poznala bolj socialne demokracije nego jo poznajo ministri drugih dežel, in je teoretično tudi najbrže nič bolje ne razumeta nego ti. Razločevala sta se pa od drugih ministrov v tem da nista imela nikakih predsodkov v prid kapitalistom in nobene trdne vere v načelo "laissez faire" (prostost, delati kar hoče — svobodna konkurenca. Op. prired.), posebno pa v tem, da sta bila odločna glede odprave revšine, v kateri je bila večina prebivalstva v Novi Zelandiji.

Interesantno je to potrdilo o pravosti socialistične teorije, ki ga nahajamo tukaj izvršenega po dveh praktičnih možeh, ki sama nista socialisti. Prav ker so ministri v Zelandiji smatrali svojo nalogo resnim, so pripravili do tega, da je dobivala organizacija Nove Zelandije bolj in bolj obliko kolektivistične države.

Kaj sta storila? Najprej sta odpravila svečinski sistem (dobiček, posredovalcev). Tvrniško zakonodajstvo v Novi Zelandiji je najnaprednejše in najuspešnejše na vsem svetu. Otroško delo je do cela odpravljeno. Vsak delavec in delavka dela ob varnih in zdravstvenih pogojih. Kapitalisti-

sko izkoriščanje je toliko omejeno, da delavni pogojev ne more določati več konkurenca industrialne rezervne armade brezposelnih. Najnižje plače in delavni čas je določen zakonito in pa uravnavan po izvrstni organizaciji takozvanih poravnalnih uradov. Strajki torej niso več potrebni. Ne trdva preveč, če praviva: da si je še velika večina delavstva v Novi Zelandiji v službi zasebnega kapitala, da niso več zavisne ne njih plače, ne njih delavni pogoji od konkurenčnega boja. Te plače in ti delavni pogoji se res mnogo ne razločujejo od onih, ki bi jih imeli, če bi ne bilo zasebnih kapitalistov v Novi Zelandiji in bi bili vsi delavci organizirani kot socialistična družba in bi urejevali plače za svoje delo sami.

Nikakor seveda se s tem ne trdi da bi v Novi Zelandiji ne bilo več kapitalističnega dobička ali zemljiške rente. Toda nadvrednost,* ki jo še pridobivajo tam zemljiški posestniki in kapitalisti, je sploh taka, da bi je tudi v socialistični državi ne mogli uravnati bolj ob meznem sistemu. Svojo oporo pa ima le v različnih produkcijah, ki jo omogočujejo boljša ali slabjša tla (zemljišče), gotovi stroji, dobro organizirane tvornice, ali izredno spretni industrijanci. Ako ne bi hoteli več prepuščati te vrednosti posameznim kapitalistom, bi mogli to doseči le, če bi vlada osnovala splošno kolektivistično organizacijo. V Novi Zelandiji je vlada uvedla tudi novo obdačenje kapitalistov po katerem naraščajo davki progresivno k dohodkom vsled tega, da se čim nadvrednosti nakloni splošnosti.

V tem pogledu je še prav mnogo dela. Pričela je sedaj novozelandska vlada tudi po primernih zakonih razlaševati zemljiške posestnike, da naseli na deželi več kmetov kakor bi jih moglo biti ob drugih razmerah. Dalje časa pa je, kar je vlada že vse velike in dobre zavarovalnice za življenje prevzela v svojo upravo. Sedaj podžaljuje že tudi zavarovalništvo proti ognju. Železnice so že dolgo podžaljene. Pripravlja se prav sedaj razlastitev nekaterih premožnikov, ki jih bodo spravili pod upravo naravnost voljenih ravnateljev in demokratsko kontroliranih ministrov. Nadvrednost, ki se tako odtegne zasebnim kapitalistom, prinaša novozelandski vladi denarja ne le za graditev železnice in cest, nego tudi izvrstno urejeno ljudsko šolstvo, za bolnišnice in hišalnice. Njen največji ponos je pa starostna podpora. Vsak mož in vsaka žena, ki ima 65 let, biva 25 let v Novi Zelandiji in nima v tej starosti zadostnih dohodkov za življenje, ima daljše življenje pokojnino, ne da bi bil plačeval kdaj kakke doneske za zavarovanje. Če mož ali žena nimata nikakih dohodkov ali pa manj nego 680 mark na leto, znaša pokojnina 360 mark na leto ali 7 mark na teden. Pri zakonskih moreta oba zakonca prejemati pokojnino, tako da ima družina dvojne prejemke. Ako ima starček ali starka nad 680 mark prejemkov na leto, a manj nego 1040 mark, smeta tudi zahtevati pokojnino, ki je pa manjša nego 360 mark na leto.

Lahko seveda uvidimo, da to še ni socializem. Težje je pa dokazati, kaj bi bilo mogoče več ali pa drugače storiti v teh kratkih letih celo razrednozavežno, socialnodemokratsko — ministerstvo, ki bi ga bila podpirala močna zavedna socialnodemokratska stranka. Nikakih čarovniških recil ni, po katerih bi se mahoma socialna in industrijska organizacija celih narodov preosnovala. Razvoj družbe se more razvijati le stopnjeno od nepopolnejše oblike do popolnejše, naj se že razvija hitreje ali počasneje. Nečeva prorokovati, kako se bo ta razvoj vresničil v Nemčiji,** kjer je teorija že širje poznata. Po angleških deželah bo vendar ljudstvo najbrže dosegalo svoje pravice tako kakor v Novi Zelandiji, ne pa upalo na teoretično propagando ali na gospodarske katastrofe.

* Nadvrednost je oni dobiček, ki ga imajo kapitalisti (podjetniki) pri blagu in proizvodih nad ono ceno, ki so jo plačali za proizvodnjo.

** V Evropi sploh. Op. prired.

ANEKDATE O TAFTU.

O sedanjem predsedniku Združenih držav, Taftu, se pripoveduje mnogo anekdot. Ko je Taft kot guverner potoval po Filipinih, zlezel je tudi čez gorovje do Bengata ter poslal z vrha svojemu prijatelju državnemu tajniku Rootu sledečo brzojavko: "Po ježi 100 milj na hrbtu mule sem srečno prispel na vrh". — Root je takoj odgovoril sledečo brzojavko: "Čestitam zdravju. Kako se počuti mula?" (Taft je namreč debeluhar, da mu pravijo sploh "debeli Bill"). — Sodnik Brewer je imel na nekem banketu slavnostni govor na navzočega Tafta. Naštevaj mu je vse mogoče čednosti, končno pa povedal: "Naš vojni minister Taft pa je tudi najgalantnejši mož v ministerstvu. Sam sem nekoč videl, kako je v električnem vozu odstopil svoj sedež trem damam." — Posebno resne pojme o telesnih svojstvih takratnega vojnega ministra Tafta so dobili Kitajci. Ko je namreč lani Taft potoval po Kitajskem, se je v nekem mestu strla nosilka pod njegovo težo. Preden je prišel nato Taft v Honkong, je naročil ameriški generalni konzul zanj posebno nosilko, in mizar, ki je dobil to delo, je izdal sledečo pogodbo: "Podpisani mizarski mojster In Vo se zavežem napraviti nosilko za ameriškega generalnega konzula v mestu Honkong, kakor imenujejo oni kraj rdečelasi ljudje (Evropejci), ali v mestu prijetno dišečih rek, pod katerim imenom je nam znano. Ta nosilka se bo rabila za prenašanje ameriškega velikan, zelo spoštovanega Vilima Tafta. Ker je imenovan Taft odlični prikazen najvišjega ameriškega sveta, bi seveda vrglo na naš narod slabo luč, ako bi se nosilka kje pred vladno palačo hipoma razletela na kose. Žalibog se je nekaj takega že zgodilo. Da se prepreči mednarodni zapletaji take vrste bom podpisani porabil vse svoje spretnosti. Nosilka bo imela s kovino okovane droge, oje bo dvakrat tako močno, kakor navadno, in namesto običajnih drobnih vrvi vzamem debele mornarske vrvi. Stol bo prevlečen z rdečim blagom in okrasji iz svetle medovine bodo nčinkovali tako na vse mimoidoče, da bodo nehote vzkliznili: "Resnično, ta narod odprtih duri (Američani), ki se je toliko časa že kazal naklonjenega evetlični državi (Kitajski), je velik in prosvitljen narod!" Ta nosilka, ki jo bo nosilo šest kulijev, bo živila še dolgo v spominu. Moja cena je pet dolarjev, ki pa jih ne sprejemem, ako se nosilka zlomi, ko bo v njej ameriški orjak. S svojim delom hočem pokazati, da sem pošten mizar, ki skuša ohraniti mir na Daljnem Vztoku."

Vseslovanski protestni shod v Chicagu. Čikaški Čehi sklicujejo za nedeljo 10. t. m. ob 2 uri pop. vseslovanski protestni shod proti Avstriji, oziroma proti stiskanju Slovanov po Nemcih v avstrijskih deželah. Shod se vrši v češko-slovanski dvorani št. 590 na 18. ulici.

Češki narodni komité pozivlja vse v Chicagu živeče Slované, Slované, Poljake, Hrvate, Srbe in Slovence, da se vdeležijo tega protestnega shoda.

POZOR! SLOVENCI! POZOR! SALOON s modernim kegljiščem

Sveže pivo v sodčkih in buteljkah in druge raznovratne pijače ter unike smodke. Potniki določno prenočišče za nizko ceno.

Postrežba točna in izborna. Vsem Slovincem in drugim Slovanom se toplo priporoča

MARTIN POTOKAR, 564 SO. CENTER AVE., CHICAGO

Slovenski krojač

Izdelujem nove moške obleke po najnovejši modi in poravljam stare po najnižjih cenah.

Cenjenim rojakom v Chicagi se priporočam v obili obisk.

Gabriel Vouk, 624 So. Center Ave., cor. 19th St. CHICAGO, ILL.

Importiran starokraj-ski tobak vsake vrste

Za cigarete, pipe in žvečenje Importirane cigare in cigarete. Vse pristno in po zmernih cenah

Vac. Kroupa, 479 W. 18th St. Chicago, Ill.

Sveži kruh in fino pečivo dobite vedno v hrvatsko-slovenski pekarni

Curiš i Radaković, 823 So. Throop Street, CHICAGO

Vozi tudi na dom

M. Lacković in Fr. Smetko, 378 West 18th St., Chicago

MODERNO OPREMLJENA SLOVENSKA TRGOVINA Z JESTVINAMI (GROČERJA.)

Najboljši riž, kava, čaj, moka in sploh vsakovrstno domače in prekomorsko blago vedno sveže po najnižji ceni prodaja.

Na zahtevo razvažam blago tudi doma, za kar nič ne računim.

Joseph Kratky, 575 W. 17th St., Chicago, Ill.

Izdelaevalec najfinejših cigare vsake vrste. Na debelo in drobno.

Fino Opremljena Gostilna z najboljšimi pijačami kakor z Atla in Pilzen pivom, vinom in raznovrstnimi likerji, dalje s smodkami in prostim "lunehom"

Zastopstvo najboljših parobrodskih linij, prodaja parobrodskih listkov in pošiljanje denarja v staro domovino. Postrežba točna in solidna.

Mohor Mladič, Novi prostor:

583 So. Centre Ave., vogel 18th St. Chicago, Ill.

M. A. Weisskopf, M. D., Izkušen zdravnik.

Urađuje od 8—11 predpoldne in od 6—9 zvečer.

885 So. Ashland Ave., Tel. Canal 476 Chicago, Ill.

Hermankovi praški

so najboljša zdravilo za glavobol in neuralgijo.

Ustavijo bolečine v 15 minutah. Cena 25 centov.

J. C. HERMANEK, lekarnik, 585 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Valentin Potisek, GOSTILNICAR

1237-1st St., La Salle, Ill.

Toči vse, gostilni podrejene pijače in priporoča rojakom za obilen obisk. Postrežba točna in solidna.

Pozor Rojaki Slovenci!

Prevzel sem na novo opremljeno gostilno "TRIGLAV" od brata Mohorja.

Točim sveže pivo, domače vino in druge raznovratne pijače, na razpolago imam moderno kegljišče in potujočim vedno pripravljeno prenočišče. Postrežba točna in solidna. Priporočam se za obili obisk.

John Mladič, 617 So. Centre Av., Chicago, Ill.

KUPUJTE PRI Albert Lurie Co., 567-69-71-73 Blue Island Ave. CHICAGO, ILL.

Velika trgovina z mešananim blagom.

Zmerne cene vsak dan.

SVOJO FINO OPRAVLJENO unijsko

BRIVNICO priporočam vsem bratom Slovincem

JOHN HORVAT, 610 Centre Ave., Chicago, Ill.

Slovenski in hrvatski časnik na razpolago.

Importiran starokraj-ski tobak vsake vrste

Za cigarete, pipe in žvečenje Importirane cigare in cigarete. Vse pristno in po zmernih cenah

Vac. Kroupa, 479 W. 18th St. Chicago, Ill.